

זה היה בצ'ילה
זה יכול להיות כאן
עמ' 5

זה הדבר

מועלי כל הארצות התאחדו!

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 29 / 24 ביולי 2023

עמ' 3, 10

חצי מיליון מפגינים נגד שלטון הימין

הכלכלה הפלסטינית תחת המגף הישראלי

עמ' 6-8

Activestills.org

מכתבים למערכת

יד אחת מתכננת והשנייה הורסת

הימים ימים סוערים והמאבק על הדמוקרטיה וזכויות האדם מתרחש בזירות רבות. הבולטת בהן היא ירושלים המזרחית, סביבה קרו בשבועות האחרונים מספר אירועים דרמטיים שהאחרון הוא פינויה של משפחת סוב לבן. זו גורשה מביתה בעיר העתיקה כדי שמתנחלים יירשו אותו. המדינה והעירייה ביד אחת מנסלות פלסטינים, וביד השנייה מאשרות תוכניות פיתוח עבורם.

יחד עם זאת, ייתכן שנפתח חלון הזדמנות לפיתוח ולשגשוג לתושבים הפלסטינים, לפחות לכאורה. לראשונה מזה שלושים שנים, נכנסה לתוקף תוכנית מתאר לשכונה פלסטינית בירושלים המזרחית.

האישור של תכנית מתאר חדשה לאל-עיסאווייה הוא שלב אחרון בתהליך תכנון שהחל בשנת 2004 ביוזמת התושבים ועמותת במקום. התהליך הופסק ב-2011, בשל דרישת העירייה לצמצם את שטח התוכנית.

כמי שהייתה מעורבת בתכנון אל-עיסאווייה מיומי הראשון בארגון במקום לפני קרוב לעשרים שנה, אני מתבוננת בתוכנית בשמחה מהולה בעצב. לאחר שנים של מאבק, בסופו של דבר אושרה תוכנית, אמנם בשטח קטן מהרצוי והנחוץ, אבל תוכנית ישימה. הדיון על הגבולות ליווה אותנו לאורך כל שנות העבודה עם שותפינו באל-עיסאווייה והוא גם עמד ברקע להפסקת הליך התכנון שהובלנו עם התושבים.

לכן, למרות הכל מדובר באירוע משמח. מדובר בתוכנית חדשנית ומיוחדת הרואה את המורכבות של השטח ומציעה פתרונות רלוונטיים. עורכי התוכנית הטמיעו בה רעיונות שפיתחנו לגבי הדרך הראויה לתכנון במרחב הא-פורמאלי של שכונות ירושלים המזרחית, ואף שכללו אותם. כתוצאה מכך, מספקת התוכנית החדשה פתרונות יצירתיים לדור.

פתרונות אלו כוללים כמה מסלולים למימוש הפיתוח והבנייה: מסלול הסדרה, מסלול תוספת זכויות עיבוי ומסלול פינוי בינוי. בתוכנית מוצעת שיטה חדשנית לחישוב הפרשות לצורכי ציבור הנגזרות מנפחי הבנייה המבוקשים לפי המסלול שיבחר בעלי הקרקע.

ואולם, לא הכל ורוד. במקביל לקידום פתרונות בני-מימוש לפיתוח עיסאווייה ולהסרת איומי ההריסה, מקדמים עיריית ירושלים והמחוז נהלים חדשים המקשים על הסדרה ובנייה חדשה. הם מיישרים קו עם הסדר המקרקעין הבעייתי שמקדמת המדינה, ומטילים צל על ההצלחה שהתוכנית מציגה. כתוצאה מהנהלים החדשים, מאז תחילת שנת השנה נעצרה כמעט לחלוטין פתיחת תיקי תכנון נקודתי ובקשות להיתרי בנייה בירושלים המזרחית.

לאחרונה פרסמה מחלקת ירושלים המזרחית בארגון במקום, בשיתוף עם "עיר עמים", מסמך מדיניות חדש: "לקראת ההשקעות הבאות: תכנון שכולל הכל". זה עונה על השאלה מה המדינה צריכה לעשות כדי לשפר את התכנון בירושלים המזרחית על מנת שיהיה מותאם ובר-מימוש. המסמך מציע המלצות קונקרטיות לרשויות התכנון, לעירייה ולמדינה כאחת, כשהחשובה בהן היא - להפסיק את הסדר המקרקעין כפי שהוא מתקדם בשנתיים האחרונות.

אפרת כהן-בר, מנהלת שותפה, במקום

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

יש שמזהירים מחזרה ל-1933...

"לא נהיה כאינטלקטואלים, המדענים והמשכילים של גרמניה 1933. לא נעבוד במדינה שחבר האומות יוקיע בשל רודנות כפי שכבר אכן קורה. לא נשתוק. קולנו יישמע".

קריאה של אלפיים רופאים נגד ההפיכה המשטרית, 13.7

... ויש המבקשים לשוב ל-1933

"אשכנזים שרמוטות שתישרפו בגיהנום, טפו עליכם. אני גאה על שישה מיליון שנשרפו, גאה!"

חבר מרכז הליכוד איציק זרקא, 15.7

לשב"כ יש רב והוא מתנחל

"תחת הסיסמא 'צווים המנהליים' התקיימה הערב הפגנה מול ביתו של רב השב"כ אבי גיסר בשוב עפרה בבנימין. כוחות גדולים של ימ"ר, משטרה, שב"כ וצבא הגיעו למקום".

ערוץ 7, 15.7

צעירים בישראל: בין הגירה למחאה

"דו"ח חדש ומקיף חושף משבר אמון חריף ביותר של הצעירים בישראל כלפי המדינה: 42% מהם חשים שהם 'דור חסר מזל' ושתידים פחות טוב משל הוריהם, 52% סבורים שבישראל קיימת אפליה על רקע מוצא ומקום מגורים, 54% היו מהגרים לחו"ל אם יכלו, ו-62% מרגישים שהם לבדם בהתמודדות על עתידם".

אפרת פורשר, "ישראל היום", 16.7

איך אמר בגין? יהודים, אחים אנחנו!

"עוזרו לשעבר של השר איתמר בן-גביר, אליעזר רקוב, יפצה את פעילי הליכוד משה מירון ב-5,000 שקלים אחרי שטען כי הוא סוכן שב"כ. מירון, שידוע בציבור בעיקר כמי שזים את קמפיין השטנה 'שמאלנים בוגדים', הפגין לפני כשנתיים מול ביתו של נפתלי בנט, אז ראש ממשלת ישראל. רקוב עבר במקום ואמר בין היתר: 'משה מירון שב"כניק', 'הסגרת את איתמר בן גביר', 'הכנסת את בנצי גופשטיין לכלא', 'אבישי ריבי 2' ו'אם הייתי שרן היית תובע אותי מזמן'".

אורן פרסיקו, "העין השביעית", 16.7

שכר של 225,985,000 דולר לשנה

"אף על פי שאני בוחן את הנתונים האלה כבר שנים, הסכומים שמקבלים ראשי העולם התאגדי נראים לי גדולים עד בלתי אפשריים. המנכ"ל עם השכר הגבוה ביותר ברשימת השכר שערכה חברת המחקר אקוילר הוא סונדר פיצ'אי מאלפבית, החברה האם של גוגל. הוא קיבל שכר של 225,985,000 דולר ב-2022, כמעט 226 מיליון דולר. השכר החציוני של עובדי גוגל באותה שנה היה 279.8 אלף דולר. לא בדיוק שכר רעב. אבל לעובדת החציונית התיאורטית יידרשו 808 שנה כדי לקבל מה שמקבל פיצ'אי בשנה. כמובן שאין מי שחי 808 שנה, והביטחון התעסוקתי כבר לא מה שהיה פעם, בינואר אלפבית הכריזה על פיטורי 12 אלף עובדים".

ג'ף זומר, "ניו יורק טיימס", 30.6

לקחי המאבק נגד ביטול עילת הסבירות

חוששים במידה גבוהה שההפיכה המשטרית תפגע בזכויות עובדים.

במשאלים דומים שנערכו בקרב חברי ההסתדרות הרפואית (הר"י) וארגון הסגל באוניברסיטה העברית לקראת הכרזת סכסוך עבודה נגד ההפיכה, נרשמה תמיכה רבה יותר בקידום מאבק נחרש נגד ממשלת הימין עד כדי שביתה.

למעשה מתנגדי ההפיכה בקרב הרופאים הם אלה שאילצו את הנהגת הר"י להכריז סכסוך עבודה (ר' ע' 10). במגזר זה של מעמד העובדים מקורה של "מחאת המיליונרים", המסרבים "לשרת דיקטטורה" והודיעו על הפסקת התנדבותם בצבא.

כפי שמעמד העובדים חצוי בכל הקשור בהתנגדות הפעילה נגד ממשלת הימין, גם הבורגנות חצויה. החלק שבעבר גילה נחישות גדולה נגד "הרפורמה המשפטית", מהסס. האיש שלה בקרב העובדים, יו"ר ההסתדרות ארנון בר-דוד, מתגלה בכל חולשתו ואף משחק לידי השלטון. לצערנו, התנועה ההמונית נגד ממשלת הימין, המורכבת ברובה מעובדים, נטולה גב של ארגוני העובדים (גם הסתדרות המורים, ארגון המורים וכוח לעובדים לא התגייסו למערכה), פרט להר"י.

אך מעבר למערכה נגד ביטול עילת הסבירות, נמשך המאבק בשלטון הימין. על מנת לקדמו, מן ההכרח לחשוף בפני ארבעה מיליון עובדים את האופי הניאו-ליברלי של נתניהו ושותפיו ואת הסכנות הטמונות במדיניותם. חיוני להדגיש את הקשר בין המשך הכיבוש למחוללי ההפיכה ולחזור לכך שארגוני העובדים, כולם, ייקחו חלק פעיל במאבק.

אפרים דויד

פעילים נגד הכיבוש מפגינים בדרך נמיר בתל-אביב ותולים כרזה מול הכניסה לחטה הכללית של צה"ל, 22.7 (צילום: הגוש נגד הכיבוש)

מאז פרצה המחאה נגד ההפיכה המשטרית (דצמבר 2022), נרשמו עליות ומורדות במערכה נגד שלטון הימין המקדם פשיזציה מואצת של ישראל. זה אך טבעי: תנועות מחאה פוליטיות המוניות אינן מסוגלת לשמור את "אש המרד" באותה עוצמה לאורך זמן ותלויות עד מאוד בהתגייסות אזרחית נרחבת.

אך ניתן כבר לקבוע שהמערכה נגד ביטול עילת הסבירות רשמה שיא של התגייסות המונית, נחישות והתמדה. זאת, במסגרת מאבק הנמשך יותר מחצי שנה. הנה כמה מסקנות מתבקשות. הראשונה: המחאה (שדוברי השלטון ושופרי בעיתונות הממסדית "קברו" מספר פעמים) לא מתה, אלא חיה ובוטטת.

השנייה: נהוג לומר שהמחאה "חוצה את החברה הישראלית". ישנם בין ראשי המחאה הרוצים "לאחד את העם" (ע"ע תפילה בכותל בפתחו של שבוע מאבק נגד ביטול עילת הסבירות בכנסת). אבל בראייה מעמדית ניתן לאפיין את רוב המפגינים כעובדים, חלקם מאורגנים, ברמות שחר בינוניות וגבוהות.

על פי סקר שערכה האוניברסיטה העברית, אחד מכל ארבעה חברי ההסתדרות הכללית משתתף במחאה נגד ההפיכה המשטרית ו-62% מהעובדים המאוגדים בהסתדרות מתנגדים לביטול עילת הסבירות. עוד מתוצאות הסקר: 53% מתנגדים לרפורמה המשפטית לעומת 34% בלבד שתומכים בה. רוב מוחץ של 76% מתנגד לדרך שבה מתבצעת ההפיכה. 55% תומכים בשביתה לעומת 45% שמתנגדים. כמו כן 42% מחברי ההסתדרות היו שוקלים לעבור לארגון עובדים אחר שמחויב יותר לדמוקרטיה. יצוין שכמט מחצית הנשאלים

התנועה ליציאה מפלסטיין

כנס ההשקה של "התנועה ליציאה ממדינת פלסטיין 2027" נערך בהשתתפות קהל רב באברהם הוסטל בתל-אביב (20.7). את הכנס יזמו אשר אלבו ודוד מלובני. בדברי הפתיחה הדגיש מלובני כי ההתייחסות של ממשלות ישראל לדורותיהן, מאז 1967, לגדה המערבית הכבושה ולעזה הנצורה כאל "השטחים" מתעתעת. זאת, בכוונה להפוך את הכיבוש "הזמני" נוח לעיכול. למרות שישראל כובשת מדינה אחרת, מדינת פלסטיין בגבולות 1967 שבירתה ירושלים המזרחית, ועל אף ההכרה ההדדית בין ישראל ואש"ף.

לטענתם של אלבו ומלובני התייחסות לגדה ולעזה כאל מדינת פלסטיין תחדד את ההבנה של הציבור הישראלי כי מדובר בכיבוש של מדינה שכנה ולא של אדמה ועם. הדוברים בכנס הדגישו כי יש רוב בציבור הישראלי ובציבור הפלסטיני לפתרון שתי המדינות. עוד השתתפו בכנס: יו"ר חד"ש-תע"ל ח"כ איימן עודה, ח"כ לשעבר יאיר גולן (מרצ), אלון ליאל (מפלגת כל אזרחיה), הבימאית יאפא שוסטר ואשרף אל עג'מי לשעבר השר הפלסטיני לענייני אסירים. לדברי ח"כ עודה, "90% מהעבודה נעשתה בשנות ה-90 ועלינו לעשות את 10% הנותרים".

המחאה האדירה ששוטפת את המדינה מצפון ועד דרום תעמוד בפני מבחן אם וכאשר תקום ממשלה חדשה שתכלול את המכונים "הכוחות הליברליים". ממשלה זו לא תוכל להמשיך "לנהל את הסכסוך" ולהתעלם מהכיבוש. אין לשכוח שכעת המתנחלים מובילים ומקדמים את ההפיכה.

זוהר אלון

מול אוזלת היד של הממשלה במיגור הפשיעה

יהודים וערבים יפגינו בתל-אביב

מנגנון ממשלתי רב מערכתי להמשך הטיפול במחוללי הפשיעה בטווחים הבינוני והארוך, לרבות המשך ההשקעה בתעסוקה, החינוך, הרווחה ועוד.

בנוסף, הם דורשים העברת תקציבי המענק השוטף ותקציבי הפיתוח לרשויות המקומיות באופן מידי; השקעה של 1.5 מיליארד שקל נוספים בתשתיות ובתחבורה, על מנת לקדם את התוכנית האסטרטגית לצמצום פערים. ותקצוב מידי של כ-350 כיתות לימוד המוכנות לבנייה באופן מידי, אשר משרדי החינוך והאוצר התחמקו מתקצובן על אף התקציב הקיים.

ביום ראשון, 30 ביולי, בשעה 19:00 תתקיים בתל-אביב הפגנה המונית יהודית-ערבית בדרישה למיגור הפשיעה בחברה הערבית ובמחאה על אוזלת יד המכוונת של ממשלת הימין והמשטרה.

מאות תושבי הכפר ג'סר א-זרקא חסמו במוצ"ש (22.7) את כביש החוף בעקבות הרצח הכפול ביישובם. ביום שישי (21.7) ירו רעולי פנים למוות בשני בני דודים תושבי הכפר: מוחמד עמאש בן 19 ורשא עמאש בת 28 בזמן שהיו באירוע משפחתי.

באותו יום (21.7) הפגינו עשרות בני אדם בצומת פורידיס במחאה על אוזלת היד של המשטרה במיגור הפשיעה הרצחנית בחברה הערבית, שגבתה לפני שבוע את חייו של עלא מרעי עוזר ראש המועצה.

בצל הפשיעה והאלימות הגואים בחברה הערבית, והפגיעה המתוכננת בתקציבי הרשויות המקומיות, הודיע הוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות על סדרת פעולות מחאה ומזהיר שלא יפתח את שנת הלימודים בספטמבר. בהודעה שפורסמה בתום ישיבת הוועד נאמר:

"בחדשים האחרונים אנו עדים לעלייה מחרידה במספר מקרי הפשיעה והאלימות בחברה הערבית. 129 חיי אדם נקטעו עקב מדיניות ממשלתית של החלשת זרועות האכיפה, של ביטול הטיפול הממשלתי הרב מערכתי בפשיעה ושל זלזול של ממש בחיי האוכלוסייה הערבית. בבטאם את הדאגה של הציבור הערבי, ניצבים ראשי הרשויות המקומיות בחזית המאבק באלימות ובפשיעה, ומנסים לייצר לחץ על הממשלה לפעול בנושא. אל מול ראשי הרשויות עומדים שרים וראש ממשלה שחיי האזרח הערבי מהם והלאה. הם פועלים בשבועות האחרונים להחלשת הרשויות המקומיות ולפגיעה בתקציבים של התוכניות השונות לצמצום הפערים."

הוועד הארצי קרא למרכז השלטון המקומי להצטרף לפעולות המחאה, ולראשי הרשויות המקומיות היהודיות להביע תמיכה וסולידריות ביישובים השכנים. "אסור לתת יד לזלזול בחיי אדם ובוודאי שאסור לאפשר פגיעה ישירה ומכוונת ברשויות המקומיות הערביות". עוד קרא הוועד הארצי לחברי הכנסת להצטרף למאבק "ולהשתמש בכלים הפרלמנטרים העומדים לרשותם".

הדרישות של ראשי הרשויות הערביות הן: "מיגור הפשיעה והאלימות באמצעות פעילות אקטיבית; הקמת צוות חירום בהנהגת משרד ראש הממשלה; ומינוי פרויקטור חיצוני מטעם משרד ראש הממשלה. על הממשלה לגבש

אוסר בטרונית: עובדת זכאית לגמלת הריון ללא התניה

מליאת הכנסת אישרה (20.7) בקריאה טרומית הצעת חוק של ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש-תע"ל) המחייבת את המוסד לביטוח הלאומי לשלם גמלה לשמירת הריון ללא התניית הזכאות ברף מינימלי של ימי שמירה ובמנותק ממכסת ימי המחלה והחופשה, אותם צברה האישה ההרה בתקופת עבודתה.

כיום, אישה הרה שרופא המליץ לה על שמירת הריון מקבלת מהביטוח הלאומי גמלת שמירת הריון בהתאם לשכרה ועד למקסימום של 320 שקל ליום, אך רק אם נקבעו לה לפחות 30 ימי שמירה רצופים. אם נקבעה לה תקופת שמירה קצרה יותר, או שילדה לפני שעברו 30 ימים מאז הקביעה, היא אינה זכאית לגמלה. עובדת שלא צברה מספיק ימי מחלה וימי חופשה אינה זכאית לשכר בעד הימים שבהם נאלצה להיעדר מעבודתה, אם לא הייתה בשמירת הריון לפחות 30 ימים.

בדברי ההסבר להצעת החוק מפורט, כי מדובר בעוול, שכן שמירת הריון נקבעת במצב שבו הפעילות או העבודה הספציפית של אותה אישה עלולים לסכן את חיי האם או העובר, ולכן יש להימנע מכך שאישה לא תצא לשמירה שנקבעה לה מחשש לאובדן פרנסה שלה או של משפחתה. ההסדר הנוכחי משפיע גם על החלטתם של רופאים לגבי משך תקופת ההיעדרות מהעבודה. עלול להיווצר מצב בו אישה לא תקבל שמירה הריון שהיא זקוקה לה, או שתעדר מעבודתה למשך תקופה ארוכה יותר מזו הנחוצה בפועל, רק על מנת שתהיה זכאית לגמלה.

ח"כ תומא-סלימאן מסרה כי כשנחשפה לראשונה להסדר הקיים בביטוח לאומי לגבי שמירת הריון, נדהמה שעוול כזה עובר מתחת לרדאר. "נדהמתי מהעובדה ששום גורם לא עצר לרגע לחשוב האם זה הגיוני שאישה בהריון, שחייה או חיי עוברה בסיכון ויוצאת לשמירת הריון בהוראת רופא, נאלצת לשלם על זה בימי המחלה או החופשה שצברה במהלך השנה. ואם לא צברה די ימי חופשה ומחלה לא תקבל פיצוי כלל. אני שמחה שהצלחתי לשכנע את המשרדים הרלוונטיים בנחיצות התיקון, שהוא צעד נוסף חשוב בהגנה על זכויות נשים עובדות".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

מעגל מתרחב של הפרד ומשול

כיבוש האדמה, כמו שעולה בהרבה דיונים, אלא כיבוש האנשים שתחת שלטון שעוין להם ולא שומר על זכויותיהם. השוטרים במזרח ירושלים, כמו שוטר המג"ב שירה באיגוד, נועדו לפטרל בתוך אוכלוסייה אזרחית למטרות הגנה, אבל הגנה זו אינה שווה וישנם אלה שבסיכון מעצם זהותם, גם אם לא עשו דבר אלים. אני חושבת על כמה כוח יש למשפחה שלו לא ליפול לשנאה מול כל הכאב הזה.

מעגלי הפגיעה מתרחבים ומצטלבים. מי שהופקר על ידי השלטון או המוסדות, מנווט לפעמים את הכעס שלו לאויב חיצוני במעגל מתרחב של הפרד ומשול, פגיעה וטרומה, פריפריה ומרכז. ובכל עיר יש פריפריה משלה. האוכלוסיות הראשונות שיסבלו מההפיכה יהיו המוחלשות ביותר, אבל אין מי שחסין, אין הגנות מפני פגיעה בזכויות אדם.

כעובדת סוציאלית, יש לי מחויבות ערכית ומקצועית לשיפור פני החברה, לסיוע למי שנזקק, לצדק חברתי. לכן, אני מסיימת את דבריי בתקווה לשינוי המעוגן באופטימיות רדיקלית. שינוי אשר רואה את העולם כפי שהוא על יחסי הכוחות הפוליטיים, החברתיים והבינאישיים ומנסה להפוך אותו למקום טוב יותר. כזה שרואה ומעריך את האוטונומיה של אחרות ואחרים. רדיקליות היא קודם כל שינוי מהשורש, כך שאופטימיות רדיקלית היא האמונה בשינוי מהותי חיובי אפשרי גם במציאות קשה. זאת בזכות היכולת שלנו להושיט יד במסע המשותף של כולנו בקוסמוס, לפעול בסולידריות ולדאוג לישראל דמוקרטית.

שי לעדן

מתוך דבריה בהפגנה ברחובות נגד ההפיכה, 15.7

זה היה בצ'ילה ויכול להיות כאן

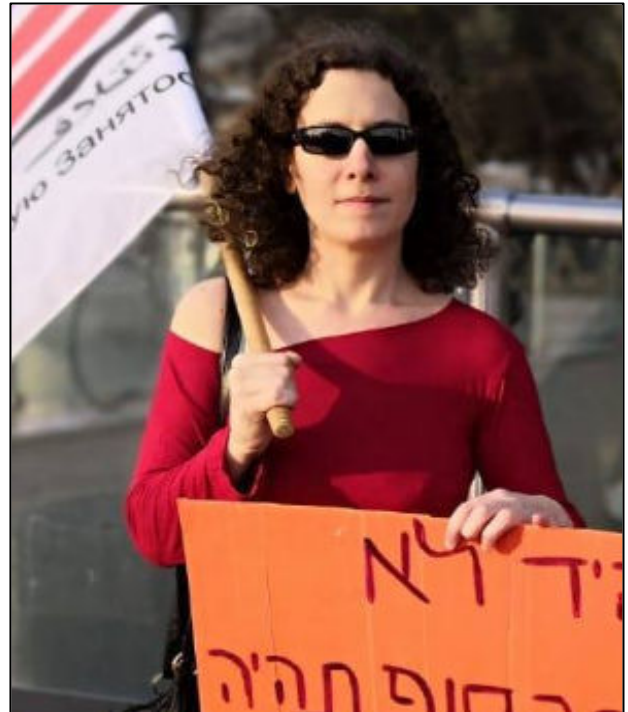
חייתי 17 שנה תחת עול הדיקטטורה של הגנרלים בצ'ילה. עד היום, וכנראה עד סוף חיי, ילוו אותי טראומות מאותה תקופה אפלה. איבדתי הרבה חברים שמתו בגלל שהאידיאולוגיה שלהם הייתה שונה מזו של השלטון. רצחו אותם והעלימו אותם. גם את אחי בן ה-11 הרגו וגם את אימי ודודי שקיבל כדור בראש מהמיליציות של המשטר.

אסור היה לדבר וכלל לא היה חופש ביטוי. חיינו בפחד, והמיליציות שלטו בכול, כולל בבתי המשפט. המילה של השליט, הגנרל פינשושה, הייתה דבר קדוש וכל מי שחשב אחרת נחשב בוגד. רצינו להיות חופשיים ויצאנו למחות כאשר רבים, כולל חבריי מהאוניברסיטה, נתפסו בידי המיליציות ולא חזרו ואפילו גופותיהם לא נמצאו.

חוויתי דיקטטורה על בשרי. בחדרים של המיליציות חושמלתי. לאחר 16 שנה ניצחנו, אך במחיר כבד. 30 שנה אני חיה בדמוקרטיה וכאן למדתי להרגיש חופשיה וחשתי שאני יכולה לדבר על הכול, בחופשיות. אך לפני שישה חודשים חזרתי מחופשה בצ'ילה למציאות של המחאות. כשהתחלתי להבין, מהם החוקים שרוצים לאשר - הייתי בהלם. לא האמנתי, חשבתי שהשארתי את הפרק החשוך הזה בחיי מאחור.

ססיליה גליארדו

מחנכת תושבת נחל עוז. מתוך דבריה בהפגנה בבאר שבע נגד ההפיכה המשטרית, 15.7

שי לעדן (צילום: הקואליציה להעסקה שירה)

אני אוטיסטית ועובדת סוציאלית; ויש לי תקווה והרבה פחד. אתחיל מהפחד: לאחרונה זוכה השוטר שירה באיגוד אל-חלאק, אוטיסט פלסטיני. גם לו היו חלומות ותקווה. כשהתחיל המשפט לפני שנה וחצי, הגעתי למשמרת תמיכה בהוריו. מצאנו שם הפגנת נגד רועשת, עם קריאות לזיכוי השוטר וקריאות נגד מח"ש והפרקליטות "שהעזו" להגיש כתב אישום על מקרה ברור כל כך של הרג חף מפשע. בהפגנה הופיע איתמר בן גביר, בטרם מונה לשר, וצעק על אימו האבלה של איגוד: "מחבלת". הוא חשף שמבחינתו כל הערבים הם מחבלים. טענותיו שהוא נגד מחבלים הם רק הסוואה לאותה גזענות שתמיד הייתה שם. מורשת מאיר כהנא, מורו ורבו. דווקא הוא האחראי על המשטרה כעת.

מהו המסר שבזיכוי השוטר? שמהרגע שסומנו כ"חריגים" חיינו הפקר, גם אם נצעק "אני איתה", גם אם נברח כמו איגוד. השוטר היורה כבר מקבל ראיונות מלטפים ומכריז: "הייתי עושה אותו דבר בדיוק". הוא אף יוצא נגד הכשרות לשוטרים לזיהוי אוטיסטים בטענה ש"זה עלול לעלות בחייהם או בחיים של אזרחים", מבלי להחשיב את החיים שלנו, החריגים. הזיכוי הזה החזיר לי ולאטיסטים ולאטיסטיות רבים סיוטים, עורר חרדה קיומית.

לי, עם החזות הבהירה שלי וגוף של נקבה, לא נשקף סיכון כרגע. זאת לעומת אוטיסטים ערבים או מזרחים. עם התקרבות ההפיכה והתרת הרסן על אלימות משטרתית, מעגלי הסיכון גדלים ומקיפים את כולנו.

אני חושבת על הביקורים אצל המשפחה של איגוד: כמה הם חושפים את הפער בין אנשים. רחוק ממרכז העיר ירושלים, מגיעות לנקודה שהניווט בוויז לא עובד יותר, אזור מופקר על ידי הרשויות. שטח ביניים בו האנשים הם תושבי ישראל, אבל עדיין יש בחייהם מרכיבים של כיבוש הגוזלים חיים. לא רק

ראיון עם החוקר הפלסטיני וליד חבאס

הכלכלה הפלסטינית תחת שליטה ישראלית

תקשורת, משילות, שלטון חוק וניהול פיננסי, וכן חופש תנועה ומסחר, שבהם הושגה התקדמות כלשהי.

צוינה גם התפתחות חיובית בתחום תשתיות המים והשפכים בגדה המערבית; מתקן ההתפלה הדרומי הזמני כבר מסייע להגדיל את אספקת המים. בתחום האנרגיה נמשכת ההתקדמות בפרויקט הגז של עזה, ונרשמה עליה ביבוא וביצוא הפלסטיני ב-2022 בהשוואה ל-2021, ובתנועת העוברים בגשר אלנבי. מקריאת הדוח עולה כי הקוורטט חזק בדיווחים אך חלש בכיצוע המשימות שלשמן הוקם.

המציאות שמאחורי הדוחות

ולידי חבאס הוא דוקטורנט במחלקה לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, וחוקר במרכז מדאר, הפורום הפלסטיני ללימודי ישראל ברמאללה. חבאס מתעניין בדרכים שבהן הפעילות הכלכלית הפלסטינית מתמזגת במבנה הכיבוש הישראלי, ובשילוב בין המגזרים הכלכליים הפלסטיניים ומנגנוני הכיבוש.

חבאס מציע לעסוק בכלכלה הפלסטינית בשני ממדים שלובים: הכלכלה הפלסטינית תחת כיבוש והכלכלה תחת משטר קולוניאלי. הממד הראשון עוסק במסגרות המשפטיות והמנהליות השולטות בעשייה היומית של הכלכלה הפלסטינית, ואילו הממד השני בוחן את יחסי הכוח היסודיים. במשטר הקולוניאלי גולשים יחסים אלה אל מעבר לסוגיות כלכליות גרידא, אך מעצבים באופן ישיר את המציאות הכלכלית.

חבאס קורא בביקורתיות את תמונת המצב המתוארת בדוחות הארגונים הבינלאומיים, ומציע אפשרות אחרת החותרת תחת תמונת הכלכלה הרשמית המתוארת בהם והמצוטטת בעיתונים הכלכליים. "מאז 1967", אומר חבאס, "התבסס ההיגיון המסדר של הכיבוש על שלושה יסודות: קולוניאליזם התנחלותי, הפרדה דמוגרפית והידוק התלות של הכלכלה הפלסטינית בכלכלה הישראלית. להשתלטות על המרחב הפלסטיני באמצעות מפעל ההתנחלויות יש השפעה עצומה על הכלכלה. בשטח C צומצמה הטריטוריה ואבדו לפלסטינים משאבי טבע ומקורות מים עד כדי הרס החקלאות. ההפרדה הדמוגרפית בין הישראלים לפלסטינים והשליטה בפלסטינים באמצעות הגבלות על התנועה קובעות יחסי כוח שמטרתם לדכא שאיפות לאומיות או רעיונות לעצמאות."

כבילת הכלכלה הפלסטינית לכלכלה הישראלית המפותחת ממנה ללא שיעור מחלישה את כוח ההתנגדות הפלסטינית לכיבוש. (להמחשה: לפי הבנק העולמי, עמד התמ"ג ברשות הפלסטינית ב-2022 על כ-3,800 דולר לנפש, לעומת כ-52 אלף דולר לנפש בישראל). אחד המאפיינים המרכזיים של התלות הכלכלית הוא עבודה פלסטינית בשכר נמוך מהמקובל במשק הישראלי. באופן פרדוקסלי, דווקא משטר ההפרדה והפיקוח המתוחכם שישראל השליטה בגדה המערבית לאחר האינתיפאדה השנייה והקמת חומת ההפרדה, הדקו את היחסים הכלכליים בין הפלסטינים ובין ישראל. "חומת ההפרדה יצרה גיאוגרפיה קולוניאליזם שכפתה תכנון מרחבי ישראלי שבו הפלסטינים מותחמים באזורים גיאוגרפיים מפורזים ואילו ההתנחלויות מתרחבות לעומק השטחים הפלסטיניים. כך נוצרו מרחבים המאפשרים יחסי מסחר בלתי

פועלים פלסטינים בדרכם לעבודה בישראל
1 במאי 2023 (צילום: אקטיבסטיילס)

"די לכיבוש!" קוראות מפגינות בקצב התופים; "הסתכלו לכיבוש בעיניים", מפצירים פעילי שמאל במפגיני קפלן החולפים ומניפים ים של דגלים. אנחנו יודעים להסביר מדוע עם כיבוש אין דמוקרטיה. אך אם נתבקש להמחיש את פני הכיבוש בדימוי משכנע, ספק אם יעלה בדעתנו הפן הנוכח-נעדר והכה חשוב: הכיבוש הכלכלי.

בהיגיון המסדר של הכיבוש, כלכלה היא גם שוט וגם גור שישראל מנצלת כדי להעניש, או לחלופין – כדי להרגיע את הרוחות בשטחים הכבושים. מתקפה הרסנית על עזה עשויה להסתיים בהבטחה ישראלית לפיתוח שדה גז מול חופיה, ונוכח החורבות בג'נין החליט הקבינט הביטחוני על "הקלות כלכליות ואזרחיות" לרשות הפלסטינית, בתנאים מגבילים, כמובן. בו בזמן מועלית בכנסת הצעת חוק חדשה שתאפשר לנפגעי טרור לתבוע נזקים "ממשלמי שכר למפגעים", ותסכן עוד יותר את יציבותה הכלכלית של הרשות. זו אותה רשות שישראל מחלישה כבר שנים: מונעת ממנה מאות מיליוני שקלים שקוזזו מהכנסותיה ממיסים ומכסים שישראל גובה עבורה. ההקפאה – סנקציה על תשלומי "אסיר ושהיד" שהרשות משלמת למשפחותיהם.

בתנאים אלה, נאלצה הרשות לנקוט צעדים משמעותיים של טיפול בגירעון התקציבי הגדל: אך צעדי הצנע הזמניים מעוררים תסיסה חברתית. כך למשל דוחה הרשות תשלומים לספקים ומגבילה שכר לעובדי המגזר הציבורי. אך מצבה הכלכלי אינו משתפר והיא נמצאת על סף קריסה. זה הרקע לאפשרות של פשיטת רגל שנדונה באחרונה ברשות.

באפריל השנה פורסם דוח המעקב הכלכלי של הבנק העולמי לקראת הכינוס הדו-שנתי של ועידת הקישור לסיוע כלכלי לרשות הפלסטינית. דוח נוסף פורסם מטעמו של הקוורטט לענייני המזרח התיכון, המייצג את המדינות התורמות לרשות הפלסטינית ואשר היה אמור לפקח על יישום ההסכמים בין הרשות לישראל. הדוחות מתארים מציאות קשה וחסרת אופק כלכלי הן של הרשות והן של המגזר הפרטי הפלסטיני. זה נחנק תחת הגבלות התנועה בגדה המערבית והמצור הכמעט מוחלט המוטל על עזה.

דוח הקוורטט, העוסק בתקופה שמסוף 2022 עד השנה, מתמקד בעיקר במגזרי מפתח כלכליים כגון מים, אנרגיה,

הבנק העולמי, בנק ישראל וכן גופים פיננסיים וכלכליים אחרים עוסקים במספרים ולא מציירים את התמונה בכללותה. "אם את רוצה לדעת על אבטלה בשטחים קרא את צווי האלוף ותביני מדוע לא מפתחים בגדה אזורי תעשייה, או מדוע בתי חולים לא רשאים לייבא מכשירים חשובים לפיתוחם, ולמה מפעלים פלסטיניים לא יכולים להשתמש בטכנולוגיות מתקדמות כדי להתפתח. הכול נמצא בצווי אלוף פיקוד המרכז. הם המתירים והם האוסרים", מסביר חבאס. עם זאת, העברת חלק מסמכויות המינהל האזרחי לשר השני במשרד הביטחון המשותף לציונות-הדתית-המתנחלית, והקמת משרד מיוחד להתיישבות בראשות שרה המזוהה אף היא עם אותו זרם ימני-קיצוני, בכוחן לשנות את התמונה. הממשלה תתקשה מעתה לשכנע את הקהילה הבינלאומית שהשליטה בשטחים הכבושים הפלסטיניים פועלת עדיין, פורמלית לפחות, תחת החוק הבינלאומי, והעולם יאלץ להסתכל לכיבוש בעיניים.

יבוא העגלים כמשל

במארס 2019, פרסם מוחמד שתייה, שמונה באותה עת לראש ממשלת הרשות הפלסטינית, תוכנית אסטרטגית להתנתקות 'מהתלות הקולוניאלית בישראל' שהתמקדה בבשר עגלים אותו החליטה הרשות הפלסטינית להפסיק לייבא מישראל. ייצוא הבקר השנתי מישראל לרשות עמד באותה עת על כ-140 אלף עגלים בשווי של כ-800 מיליון שקל. תחילה נתפס חרם הבקר כמחאה נגד הקפאת כספי המיסים הפלסטיניים בידי ישראל כל אימת שדרישותיה מן הרשות לא נענו. אך בתוך זמן קצר התברר, כי עצירת יבוא הבקר מישראל היא חלק מתוכנית אסטרטגית של הרשות לניתוק המשק הפלסטיני מהכיבוש הישראלי. כשהרשות החלה לייבא בשר בקר באופן עצמאי, הפעילו מגדלי הבקר בישראל לחץ על הממשלה, ואף יצאו להפגנות מחאה בטענה כי החרם שהטילה הרשות על יבוא הבקר הוא גזר דין מוות למאות משקים בישראל. הלחץ עשה את שלו, ושר הביטחון דאז, נפתלי בנט, הודיע כי בתגובה לחרם ייסגרו המעברים לייצוא חקלאי פלסטיני שרובו מיועד לשוקי ירדן וטורקיה. היו אלה ימים מכריעים לייצוא התמרים לטורקיה, לאירופה ולמזרח אסיה לקראת חודש הרמדאן שעמד בפתח. כל עצירה או עיכוב בייצוא, היו עלולים לפגוע באיכות התמרים ובהסכמים שעליהם חתמו היצואנים הפלסטינים, ולגרום להם הפסדים כספיים בהיקף של כ-50 מיליון שקל. הרשות אמנם הכריזה כי הצעד הישראלי הוא "החרפת המלחמה הכלכלית והמדינית נגד הפלסטינים", אך בתחילת 2020 הושגה הסכמה בינה ובין ישראל על סיום 'מלחמת הסחר' כאילו מדובר היה בקרב בין כוחות שווים. כך סוקרה הפרשה בעיתונות.

אני שואלת את וליד חבאס אם אפשר לקרוא את הסיפור הזה כמשל ליחסי התלות הכלכליים של הפלסטינים בישראל. "אפשר", משיב חבאס, "זו דוגמא טובה משום שהיא ממחישה את תפקידה של הרשות הפלסטינית כחלק מהמשטר הקולוניאלי, בכך שהיא מאפשרת לישראל משטר קולוניאלי בלתי ישיר. חשוב לדעת איך הרשות הוקמה ולשם מה, ואני מדבר על מבנה העומק של הכיבוש. פיקוד המרכז העביר חלק מסמכויותיו לאחריות הרשות הפלסטינית שפועלת תחתיו. הרשות אמנם אוטונומית, אבל תחומי העבודה שלה, הגבולות המשרטטים את כושר התמרון שלה, את היצירתיות, או את ההתנתקות הכלכלית, נקבעים על פי תקנות, חוקים ותכתיבים שנקבעו בפיקוד מרכז, שמושפע ממדיניות ממשלת ישראל".

פועלים פלסטינים בדרכם לעבודה בישראל, 1 במאי 2023 (צילום: אקטיבסטילס)

<<<

רשמיים בין שחקנים כלכליים פלסטיניים שהסתגלו לחלוקה הגיאוגרפית שנכפתה עליהם ופיתחו מיומנויות לניצול הפרצות שבשיטה, לבין ישראלים, וביחד הם פועלים בכלכלה בלתי מפורקת ובלתי נשלטת. שני הצדדים מרוויחים שעה שהרשות הפלסטינית מפסידה".

אם כך, אני תוהה, האם מוצדק לתאר ולנתח את הכלכלה הפלסטינית כאילו הייתה כלכלה עצמאית, כפי שנוהגים הדוחות של הבנק העולמי או הקוורטט. כלום לא מדובר למעשה בכלכלה ישראלית-פלסטינית אחת ולה מטבע אחד ומעטפת מכס אחת?

סבאח סבור ששלושת היסודות של ההיגיון המסדר של הכיבוש והמשטר הקולוניאלי מספקים תשובה טובה יותר לשאלת הקשר בין הכלכלות: "קשה לומר שזו כלכלה אחת. לאחר הסכם אוסלו ופרוטוקול פריז, הכלכלה הפלסטינית מוכרת בקהילה הבינלאומית כישות או כלכלה נפרדת שיש לה יחסים הדוקים עם המשק הישראלי. אנחנו מדברים על שתי כלכלות נפרדות המוגדרות בהסכמים בינלאומיים, ולכן לא נכון לדבר על כלכלה אחת. הסחר הפלסטיני מוכר לפי החוק הבינלאומי כסחר חוץ, וגם סליקת המיסים שבשליטת ישראל מתאפשרת רק בגלל שהכלכלה הפלסטינית הוכרה כנפרדת. לכן, השאלה המרכזית היא אם הפלסטינים יכולים להתנתק מהכלכלה הישראלית ובאילו תנאים".

המשמעות של כלכלה תחת כיבוש היא "שבגדה המערבית שולט פיקוד המרכז. בשונה משאר הפיקודים הוא לא ממלא משימות צבאיות בלבד, אלא גם שולט באדמה ובאוכלוסייה. הוא הריבון בעל הסמכויות הביצועיות, השיפוטיות, החקיקתיות והמנהליות. הסכם אוסלו התאפשר לאחר שמפקד הפיקוד פרסם צו אלוף לפיו נמסרו כמה מסמכויותיו לרשות הפלסטינית. אך כל דבר שקשור בכלכלה הפלסטינית – יצוא, יבוא, חקלאות, עבודה וסחורה; וגם צריכת מים, חשמל, מטבע, חיסכון, תרומות בינלאומיות, שימושים במשאבי טבע ובתשתיות – מותנה בצווי האלוף. היחסים בין הרשות הפלסטינית, וכלל הפלסטינים, לבין ישראל מוסדרים באמצעות המנהל האזרחי, שהוא אגף במשרד הביטחון, וראש המנהל האזרחי פועל כקצין מטה בפיקוד המרכז. כך שאם מבקשים להבין את הכלכלה הפלסטינית צריך לדעת איך הצבא שולט בכל תחומי הכלכלה, מפיננסים עד רמת הקלווריות לנפש".

<<<

דוגמא ידועה היא הסחר בהיתרי מעבר ועבודה שהפך את המאכערים הסוחרים בהיתרים לקבוצת אינטרסים חזקה. אפשר לומר שישראל שולטת בכלכלה הפלסטינית, אבל מתחת למנגנוני השליטה שלה פועלות קבוצות אינטרסים פלסטיניות, ישראליות ומעורבות שמפעילות כלכלה בלתי רשמית המוטמעת בדי-אן-איי של השיטה, ונודעת לה משמעות בתמונת המצב הכלכלית הגדולה.

פחות ידוע הוא השימוש שבעלי מפעלים פלסטינים הנשענים על השוק הישראלי עושים בגיאוגרפיה הקולוניאלית, כפי שממחיש היטב ענף הריהוט. מפעלי רהיטים פלסטיניים בנבלוס (שכם) מוכרים כ-70% מתוצרתם לקונים בישראל.

כדי למכור, הם חייבים להעביר את המוצרים במעברים המסחריים - חמישה עד ששה, שם מפקחים עליהם נציגי רשויות המיסים והמסחר הישראליים. ההעברה היא בשיטת 'גב אל גב' המסורבלת והיקרה, וכדי לעקוף את ביורוקרטיית המעבר שוכרים היצרנים חדרים או קרואנים בהתנחלויות. "המעבר להתנחלות עמנואל, למשל, קל למדי ואינו מצריך רישום או אישור, כיוון שהעברת סחורה בין שטח תעשייתי בהתנחלות ובין ישראל אינה נחשבת לייבוא או לייצוא כפי שנחשבת העברת סחורה פלסטינית לישראל. הגיאוגרפיה הקולוניאלית תרמה לייסוד רשתות של אינטרסים כלכליים המורכבות מפלסטינים וישראלים ובכללם מתנחלים".

תמרים פלסטיניים או תוצרת ההתנחלויות?

המשמעות היא שברמת השטח ישנם יחסים קרובים בין ישראלים לפלסטינים לא מעטים שנהנים מרווחים שעה שקופת האוצר הפלסטינית מתרוקנת. הכלכלה הבלתי רשמית חודרת לכל המגזרים הכלכליים וכוללת פלסטינים ממעמדות חברתיים ומרקעים שונים.

"לשימוש בהתנחלויות כתחנות מעבר לסחורות ישנן השפעות כלכליות ופוליטיות על הפלסטינים, שהחשובה בהן היא היחסים הכלכליים הנרקמים בין פלסטינים לבין התנחלויות בלתי חוקיות על אדמות פלסטיניות, תוך רתימת תשתית ההתנחלויות לשירות האינטרסים הכספיים של סוחרים פלסטינים רבים. זו דוגמא רבת עוצמה לאופן שבו המבנה הקולוניאלי, שנדחה פוליטית על ידי הפלסטינים כקולקטיב בעל אינטרס לאומי, כרוך במורכבויות סותרות ובמעורבות של פלסטינים בעלי אינטרסים כלכליים פרטיים. אלה הם תהליכים מורכבים ולא 'אירוע' שניתן יהיה להפסיק אם וכאשר יסתיים הכיבוש הצבאי".

מעניין אפילו יותר הוא הסחר בשוק התמרים. ענף התמרים בבקעת הירדן נשלט בידי מתנחלים. לפלסטינים נותרו מעט מטעים, אך קיים פער גדול בין שטחי המטעים שלהם לבין כמויות התמרים שהם מייצאים. הסיבה: הם מלבינים את התוצרת החקלאית של המתנחלים. על חלק לא מבוטל של התמרים המיוצאים מהתנחלויות מוטבעת חותמת של תוצרת פלסטינית. חבאס: "כך יכולים המתנחלים למכור את תוצרתם באירופה בלי חשש מחרם, והפלסטינים יכולים להרוויח. הדוגמאות האלה מבהירות שלמרות הכיבוש והמשטר הקולוניאלי, הפעילות בשטח מייצרת מציאות של מדינה אחת שתושביה מתערבבים אלה באלה".

משטר ההפרדה על כל מרכיביו פוגע בכלכלה הפלסטינית. הוא הוביל לצמיחתה של כלכלה בלתי רשמית המעודדת פעילות בלתי חוקית כמו הברחות ושחיתות מצד כל הגורמים המעורבים בה, ועל כך כבר נכתב בפירוט בדוחות מבקר המדינה.

חזרה ישכר

אין בכך כדי לשלול את קיומם של יחסי כוח אחרים הפועלים בתוך המערכת הזאת, כגון הון בינלאומי, תחרות בין שחקנים כלכליים וגורמים אחרים. זה המנגנון, או המכניזם של הכיבוש. הסיפור על חרם הבקר הוא למעשה סיפור של ניסיון השתלטות של בעלי הון, קפיטליסטים פלסטינים, על שוק הבשר המבוזר בין מאות יבואנים קטנים. הם הפעילו לחץ על הרשות שנענתה להם תוך מצג שווא של 'תוכנית התנתקות כלכלית', ומשלא הצליחה - ויתרה.

יש דוגמאות נוספות כגון דלק. לפי פרוטוקול פריס רשאת הרשות לרכוש דלק מכל מדינה שתרצה. אך היא בחרה לקנות דרך חברה ישראלית אחת. במצב הזה היא לא יכולה להפסיק מיידית את רכישת הדלק מישראל ולהודיע שהיא מנתקת את התלות ומתחילה לרכוש ממוכרים שונים. אחרי עשרות שנים של סימביוזה כלכלית, אי אפשר להתנתק ברגע. מדוע בוחרת הרשות להוציא כסף בישראל ולא בפיתוח הגדה? "משום שלשם כך היא הוקמה", אומר סבאח, "היא חלק מהשיטה הקולוניאלית".

"עכשיו", הוא מצייע, "נדבר על הכלכלה הפלסטינית תחת משטר קולוניאלי, וכאן עלינו להבין את יחסי הכוח. למשל, מדוע פלסטינים עובדים בישראל או אצל מעסיקים ישראלים בשטחים? זה לא רק מפני שהמשכורת גבוהה יותר. יש סיבות נוספות".

אחת המרכזיות בהן היא הפקעת האדמות שמובילה לפרולטריוזיה של החקלאים. לפרולטריון הזה צריך לספק פרנסה, אך לרשות הפלסטינית אסור להקים אזורי תעשייה שיכולים לקלוט אותם. כך שהכלכלה הפלסטינית קשורה לישראל בגלל יחסי כוח שנכפים עליה באמצעות הפקעת קרקעות ודחיקת אוכלוסייה. "זה המבנה הקולוניאלי השולט בכלכלה הפלסטינית".

התהדקות תוך כדי הפרדה

בעבודת הדוקטורט שלו עוסק חבאס בהתפתחות השליטה הישראלית הנאכפת על המרחב הפלסטיני, ובהשפעתה על הכלכלה, מסוף האינתיפאדה השנייה. השליטה המרחבית הגלויה היא באמצעות כבישים, גדרות, מחסומים ופיצול שטחי הגדה למובלעות, ואילו השליטה הסמויה מן העין היא באמצעות משטר ההיתרים.

"מצאתי שהשליטה הישראלית במרחב הפלסטיני הגיעה לשלב המתקדם שלה בערך בשנים 2004-2005, כאשר חלקה הגדול של חומת ההפרדה כבר הושלם. זו הייתה תקופה חדשה שבה קשר הכלכלות הפלסטינית והישראלית התהדק באמצעות מערכת השליטה הזאת" אומר חבאס. "במחקר שלי אני מתעניין בתגובה הפלסטינית לשליטה הזאת, ומצאתי דרכי תגובה מגוונות שהארגונים העוסקים בכלכלה הרשמית לא מתעמקים בהן".

תאגידים הפסיקו את פעילותם בשטחים

נציבות זכויות האדם של האו"ם פרסמה בפברואר 2020 "רשימה שחורה" ובה 112 תאגידים הפועלים בהתנחלויות. על פי עדכון מתחילת יולי, מאז פרסום הרשימה הפסיקו 15 חברות, רובן ישראליות, את פעילותן בשטחים. בין התאגידים הבינלאומיים המופיעים ברשימה המעודכנת: מוטורולה, בוקינג, טריפ-אדביסור ואיירביאנבי. דוברת נציבות זכויות האדם של האו"ם הדגישה כי ככל הנראה מפקידי תאגידים בינלאומיים רבים נוספים רוח רב מהכיבוש.

תערוכה בי-ם: עסק משפחתי ומעמדי

היוצרת מעבדת את נופי הילדות של העמקים והכפרים השתולים בגבעות על מנת להדגיש את המתח בין הזהויות והמרחבים ולנוע על הציר שבין הביוגרפי לפוליטי. העבודות מתכתבות עם הביוגרפיה האישית של אבו בכר. מחווה להוריה שעבדו במשך שנים כתופרת וכעובד בניין, מקצועות מעמד העובדים המסומנים בחברה הישראלית כמקצועות "צווארון כחול", בהם עוסקים לרוב ערבים-פלסטינים. מתוך רצון לבחון את הזיקה שלה עצמה למעמד הפועלים אל מול שדה האמנות, הופכת אבו בכר את הזיהוי בין האתניות למעמד למסמן תרבותי, המזוהה עם פריפריה חברתית וכלכלית.

העבודה מורכבת מחומרי גלם כגון מלט, עץ ובדי וילונות, ומחפצים ביתיים המעוטרים בפסלי קרמיקה אותם פיסלה האמנית עצמה. היא נעה בין מזרח למערב הן מבחינת האמצעים הטכניים והן מבחינת נושא העבודה. אבו בכר יוצרת ממשק בין חפצים מסוגים שונים באמצעות מיזוג חומרים מסורתיים וחדשים. היא מאמצת חפצים בעלי ערך וזיכרון ובכך מעלה שאלות על האסתטיקה של תרבות, מגדר וקונפליקטים פוליטיים. גם הומור וסאטירה הם חלק בלתי נפרד מן העבודות, בשילוב של אמנות גבוהה אל מול אמנות שממית, ובין הארצי שורשי והמשפחתי.

אבו-בכר, חולקת את זמנה בין ישראל לגרמניה. היא בוגרת תואר ראשון מהמדרשה לאמנות בית ברל, וסיימה ב-2021 את לימודי תואר שני בבית ספר הגבוה לאמנות בלייפציג, גרמניה. התערוכה תינעל ב-28 באוקטובר.

אחת מיצירותיה של נסרין אבו-בכר (צילום: סטודיו משלך)

תערוכה של היוצרת נסרין אבו-בכר נפתחה ב"סטודיו משלך" בבית הצייר ליטבינובסקי (כ"ט בנובמבר 10, ירושלים). "סטודיו משלך" הוא מרחב קהילתי לנשים אמניות. הסטודיו תומך ביצירה מובילה וייחודית של נשים במטרה לעודד שיח רב-תרבותי באמנות העכשווית, לאפשר מקום להפריה הדדית ולהשפיע על שדה האמנות בארץ ובעולם. אבו-בכר נולדה ב-1977 בכפר זלפה בוואדי עארה. שורה של צילומים מקיפה את הצופים בעת הכניסה לחלל התערוכה. הצילומים מוארים ומעוטרים, מאזכרים בתחושה ציורית איקונוגית וציורי אלטר קנסייטיים. הצילומים נלקחו כולם מאלבומים משפחתיים ישנים של האמנית: דמותה שלה כילדה, משפחתה הקרובה, הוריה, דודיה ובת דודתה.

יוסי אבו

שבוע שיר / לריסה ביכלר

מחד ומאידך / עינת לביאד

בְּחֻצוֹת הַיּוֹם הַשֶּׁמֶשׁ פָּאוֹר גָּאוֹן זָרְחָה
לֹאֵלָא מִצָּאֵתָנִי, לֹא הִיִּיתִי מִחֻשָּׁת אוֹתָךְ
עַתָּה תִּפְתִּי תִּפְתִּי הָאֵם אֲנִי אֲנִי
אוֹ שָׁמָּה אֲנִי חוֹלֶמֶת, הוֹזָה
הָאֵם אֵתָה לֹא שֶׁחֲרָפְתָּ הָאֲחִיזָה
אוֹ שָׁמָּה אֲנִי אֲשֶׁר לֹא עֲזַבְתִּי אֶת יָדְךָ
פָּתַע בֵּין שְׂבִלַת לְמַעַן
הִזְדַּקְפָּה לָהּ פְּרָקְפַת הַפָּרָה
כִּי מִחַד יִשְׁנֶה הָאָדָם
וּמֵאִידֶךְ יִשְׁנָה הַיִּצְיָרָה
וְכִי רְחוֹק, מִעֵבֶר לַשָּׂדֶה הַמִּכָּר הַהוּא
שֶׁל הַטּוֹב וְהָרַע
לְמִי שֶׁמִּסְגֵּל לְשִׁמְעַ ,
מִהֲדִדֹת כָּל הַזְּמַן פְּרָקַע מִימְרָא
לֹא כְּשֶׁאָדָם נִכְתָּב, אָדָם נִקְרָא
לֹא כְּשֶׁאָדָם נִכְתָּב, אָדָם נִקְרָא
לֹא כְּשֶׁאָדָם נִכְתָּב, אָדָם נִקְרָא

הקולקטיב המזרחי-אזרחי

יתארח בסינמטק שדרות

הקולקטיב המזרחי-אזרחי עומד להתארח בסינמטק שדרות ביום ראשון הקרוב, 30 ביולי, בשעה 19:00 לשיחה על דמוקרטיה וצדק חברתי. באירוע יוקרנו פרק מהסדרה "ליגה ג'" של היוצר רובי אלמליח ופרק מהסדרה "המדריך לג'נטריפיקציה" של היוצרים אסנת טרבלסי, לביא ונונו וקרן שעיו. לאחר ההקרנה יתקיים דיון בהשתתפות יוצרי הסדרות וחברי הקולקטיב; רובי אלמליח, אסנת טרבלסי, פרופסור ארז צפדיה פעיל חברתית בנגב ומרצה במכללה האקדמית ספיר, האנתרופולוגית ד"ר רעות ריינה בנדריהם, המכללה האקדמית ספיר. הסוציולוג ד"ר מוטי גיגי, יליד שדרות ומרצה במכללה האקדמית ספיר, ינחה את האירוע.

חצי מיליון מפגינים

נתניהו כי הם תומכים באנשי המילואים שהפסיקו את התנדבותם בעקבות החקיקה.

למרות הקולות הרבים בציבור, ובארגוני העובדים בפרט, שקוראים להכריז על שביתה בעקבות קידום ביטול עילת הסבירות, הודיע נשיא התאחדות התעשיינים ויו"ר נשיאות המעסיקים והעסקים בישראל, ד"ר רון תומר, (23.7) כי הוא מתנגד לשביתה כללית במסגרת המאבק בהצעת החוק לביטול עילת הסבירות. גם יו"ר התאחדות הקבלנים, ראול סרוגו, הבהיר כי הוא מתנגד לשביתה.

ארגון בר-דוד, יו"ר ההסתדרות קיים במוצאי שבת דיון חירום בלשכתו בהשתתפות בכירי ההסתדרות. ראשי אגפים רבים בהסתדרות דרשו לפתוח מיד בשביתה. יצוין כי "פורום העסקים" הודיע על שביתה בשני במטרה להביא לעצירת חקיקת הרפורמה המשפטית וחזרה להידברות והסכמות. בין היתר, מדובר על רשת קניוני עופר, עזריאלי וביג, וגם מובילי מחאת ההייטק הודיעו שיצטרפו לשביתה. סופרים, רשתות פארם ובנקים צפויים להישאר פתוחים במתכונת חלקית. בתוך כך, הסגל הבכיר באוניברסיטה העברית הודיע על סכסוך עבודה נגד ההפיכה המשטרית. בעקבות כך, מרצים באוניברסיטאות נוספות מתכוונים לנקוט בצעדים דומים.

כרזה של הגוש נגד הכיבוש מול בית המשפט העליון בירושלים
שבת, 22.7 (צילום: הגוש נגד הכיבוש)

יותר מחצי מיליון אזרחים השתתפו בשבת (22.7) במחאה נגד ההפיכה המשטרית וביטול עילת הסבירות. באותו יום הגיעה לירושלים צעדת מחאה של רבבות שהחלה חמישה ימים לפני כן בתל אביב.

בשבת (22.7) בלילה שהו מפגינים במאהל מחאה שהקימו בגן סאקר בעיר, סמוך למשכן הכנסת. הם הצטרפו בראשון (23.7) למפגינים ברחבי העיר לקראת ההצבעה על ביטול עילת הסבירות. בתום הצעדה בשבת התפתחו עימותים בין מפגינים שניסו לפרוץ גדרות באזור סינמה סיטי לבין שוטרים. מפגינים חסמו את הכניסה של כלי רכב לירושלים לסירוגין. בשעות הלילה בשבת (22.7) הטרידו עשרות פעילי ימין את המפגינים במתחם האוהלים בגן סאקר. במהלך הערב, אף נורו זיקוקים אל עבר מתחם האוהלים. ברשתות החברתיות של פעילי ימין הופצו הודעות שקראו "לשבש את השיבוש".

במקביל למחאה בירושלים, התקיימו הפגנות בכ-150 מוקדים ברחבי הארץ, מצומת הגומא בגליל העליון ועד אילת. בתל אביב יצאו הצעדות השבועיות לרחוב קפלן בעיר, שם התקיימה הפגנת ענק, שעל פי המארגנים השתתפו בה 220 אלף איש. הגוש נגד הכיבוש הצטרף להפגנה בקפלן במצעד שיצא מרחוב נמיר. במהלך הצעדה תלו פעילים כרזה גדולה מעל הגשר המוביל למטה הכללי של צה"ל. בכרזה נכתב: "לא נמית ולא נמות בשירות ההתנחלות".

בתום ההפגנה יצאו חלק מהמוחים לכיוון בניין הוועד הפועל של ההסתדרות ברחוב ארלוזורוב ודרשו להכריז שביתתה כללית. ארבעה מפגינים נעצרו בחשד להפרת הסדר הציבורי לאחר שחסמו את נתיבי איילון באזור מחלף ארלוזורוב.

ד"ר ציון חגי, יו"ר ההסתדרות הרפואית, הכריז בכנס חירום של רופאים בבנייני האומה בירושלים (23.7) על סכסוך עבודה עקב חקיקת עילת הסבירות. לכנס קדמה צעדת רופאים תחת הסיסמא: "אין בריאות בלי דמוקרטיה".

בארגון "אחים לנשק" הודיעו על 10,000 משרתי מילואים שיפסיקו את התנדבותם בעקבות החקיקה. יותר מ-100 בכירי מערכת הביטחון לשעבר, בהם רמטכ"לים, מפכ"לים, ראשי מוסד ושב"כ ואלופים במיל', אף הם הודיעו לראש הממשלה

חד"ש יפו

מפגש לקראת הבחירות המקומיות

אסיפה בהשתתפות חבר מועצת העיר תל-אביב יפו

עו"ד **אמיר בדראן**

יום רביעי, 26.7, 20:00

רחוב השקמה 3, יפו

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

מועדון הקולנוע בגדה השמאלית

מקבץ של יצירה חרדית עכשווית

ארבעה סרטים קצרים של במאיות חרדיות.

לאחר ההקרנה יתקיים פאנל בהשתתפות הבמאיות.

יום שלישי, 25.7, 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

אנשי הרב ברלנד ממשיכים בנסיונם לייחד את מנזר סטלה מאריס, מרצים באוניברסיטה העברית הכריזו על סכסוך עבודה בעקבות ההפיכה, הבחירות בספרד, אירוע מחאה באל-עראקב ועוד...

zoha.org.il

ח"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

מק"י : maki.org.il info@maki.org.il

אתר זו הדרך zoha.org.il